

Retningslinjer for hjemsendelse af analyseresultater fra Danmarks Statistiks forskerordning

Danmarks Statistik stiller vores mange værdifulde data til rådighed for forskere og andre analytikere, som har et velbegrundet ønske om at analysere data til gavn for det danske samfund. Det er vigtigt, at dette sker på en måde, hvor både datasikkerhed og datafortrolighed er i top. Den enkelte borger og virksomhed har krav på, at fortrolige data behandles med den største omhyggelighed. De generelle regler for hvordan fortrolige data skal behandles er fastlagt dels i Lov om behandling af personoplysninger (Persondataloven) og dels i Danmarks Statistiks datafortrolighedspolitik, der kan læses på følgende LINK: <http://www.dst.dk/da/TilSalg/Forskningservice/Dataadgang.aspx>

Datafortrolighed er en helt central forudsætning for, at forskerordningen kan eksistere. Alle datasæt der gives adgang til via forskerordningen er fortrolige, jf. Forvaltningslovens § 27, stk. 3, og Straffelovens § 152. Derfor forpligter I jer som forskere – gennem skriftlige aftaler med Danmarks Statistik - til kun at hente generelle resultater og *ikke* individdata ud fra forskermaskinerne på Danmarks Statistik.

Denne vejledning opdateres løbende i forbindelse med opdateringer af Danmarks Statistiks Datafortrolighedspolitik.

Nedenfor gives en beskrivelse af hovedreglerne for hjemsendelse af filer, herunder hvad der menes med mikrodata og detaljerede tabeller, proceduren ved et brud på datafortroligheden, samt nogle gode råd til hvordan man undgår brud – dvs. hjemsender data man ikke må.

Hvad må hjemsendes?

Som hovedregel må der kun hjemsendes analyseresultater, aggregerede tabeller eller figurer, hvor det ikke er muligt at identificere enkelte enheder, dvs. hverken personer, husstande, familier, virksomheder og andre enheder med af-identificerede løbenummer. Dette gælder også selvom det af-identificerede løbenummer er fjernet. **Det må med andre ord ikke være muligt at genkende nogen enkeltpersoner eller -virksomheder i det hjemsendte materiale.**

Generelt gælder nedenstående tommelfingerregler for aggregerede data.

Hjemsendte resultater bør som udgangspunkt have sådan en form, at de umiddelbart kan anvendes i en publikation.

Men det er tilladt at arbejde videre med det hjemsendte *aggregerede* materiale, fx til at dannelsen af figurer eller videre analyser i statistikprogrammer.

For tabeller gælder nedenstående:

Tabeller skal indeholde mindst 3 observationer pr. celle

For tabeller er tommelfingerreglen, at tabeller skal indeholde mindst 3 observationer, men aggregeringsniveauet skal altid afhænge af en konkret vurdering af hvad tabellen indeholder.

Kravet gælder det laveste aggregeringsniveau. Dvs. hvis man kombinerer flere variabler i en tabel, så skal der mindst være tre observationer i alle celler i de variabler man kombinerer.

Hvis man arbejder med erhvervsdata, så skal man ligeledes overholde domnanskriteriet

Ved erhvervsdata må de to største statistiske enheder (virksomheder) samlet stå for 85 pct. af omsætningen i en given tabelcelle.

For yderligere information henvises til "[Datafortrolighedspolitik i Danmarks Statistik](#)", Bilag 2.

Det er under forskerordningen tilladt at hjemsende værdier, der beskriver en fordeling, som max, min og median, der ofte henviser til enkeltindivider. Men det er en forudsætning for at hjemsende disse nøgletal, at der ikke er fare for identifikation af enkeltindivider. Datasikkerheden skal altid prioriteres højest og hvis der er tvivl om identifikation ved brug af disse værdier, så må de ikke hjemsendes.

Max og min og percentiler som fx median må kun hjemsendes hvis der ikke er fare for identifikation af enkeltindivider. Ingen personer må derfor kunne genkendes i det hjemsendte output.

Man skal være særligt opmærksom på om et materiale indeholder outliers – ekstreme værdier og evt. fjerne dem før man hjemsender fx max-værdier. Skal max og min værdier sendes hjem skal observationer i begge ender af fordelingen ligge tæt på hinanden, så inden observationer skiller sig ud.

Figurer

Figurer må kun hjemsendes, hvis de ikke indeholder identificerbar information. Man skal ved figurer ligeledes være særligt opmærksomme på såkaldte outliers/ ekstreme værdier.

Det skal derudover sikres, at figurerne ikke indeholder indlejrede mikrodata. Sidstnævnte kan fx, sikres ved at hjemsende figuren i pdf-format.

Hvad må ikke hjemsendes?

Ingen form for mikrodata må hjemsendes

Mikrodata defineres som data, der fx indeholder nedenstående:

- Datasæt – eller dele af datasæt - med oplysninger på individniveau - dvs. hvor der i datasættet findes en række for hvert individ (enkeltrekords), også i de tilfælde, hvor man har fjernet det af-identificerede løbenummer fx personnummeret. Dvs. et datasæt på individniveau bestående af baggrundsoplysninger som fx indkomst, uddannelse og so-

oekonomisk status, men hvor det af-identificerede personnummer for hver person er fjernet

- Af-identificerede nøglevariabler som personnumre, CVR-numre, arbejdsstedsnumre, adressekoder mv. betragtes altid som mikrodata, da de angiver et unikt nummer, der henviser direkte til en enkelt person eller virksomhed. Selv om der fx blot hjemsendes af-identificerede personnumre uden anden information er dette stadig ikke tilladt at hjemsende. Dette gælder også eksterne data, dvs. data som man selv har indsendt til Danmarks Statistik og som skal indgå i et konkret projekt

Pas på med programfiler og logfiler

Programmer og logfiler kan også indeholde mikrodata fx:

- Programkode der indeholder mikrodata skrevet ind i en betingelse
- Logfiler der lister observationer. Nogle procedurer lister fx et lille udsnit af det datasæt der er anvendt til analysen

En hjemsendt logfil der lister af-identificerede personnumre betragtes som et regelbrud – også selv om disse personnumre ikke indeholder anden information.

Al arbejde med mikrodata skal foregå på forskermaskinerne

Det er tilladt at danne logfiler, der lister af-identificerede personnumre – fx som kontrol af et program, men en sådan fil SKAL, i lighed med alle andre filer der indeholder mikrodata, blive på forskermaskinen og må IKKE hjemsendes.

Detaljerede tabeller med under tre observationer må ikke hjemsendes

Indeholder tabellerne færre end tre observationer skal disse tabeller aggregeres yderligere fx ved at lægge kategorier sammen, alternativt blænde celler med få observationer før tabellen hjemsendes. Afblænding kan fx ske ved at slette cellens indhold, eller erstatte det med en markering såsom "n<3". Hvis man blænder celler skal man være opmærksom på at det ikke er muligt at regne tilbage og finde den værdi der er blændet - fx hvis der kun blændes en celle og totalen kendes. Det er derfor bedst at sammenlægge kategorier, så man undgår denne problematik.

Derudover anvendes for erhvervsstatistik en yderligere fortrolighedsregel for økonomiske variabler (fx omsætning eller værditilvækst), det såkaldte dominanskriterium. Det betyder, at hvis det største eller de to største firmaer/faglige enheder i en tabelcelle tilsammen udgør en dominerende andel, dvs. mere end 85 pct. af værdien i cellen, så træder dominanskriteriet i kraft og cellen skal blændes. For yderligere information, herunder eksempler på diskretionering, for både person og erhvervsdata, henvises til "Datafortrolighedspolitik i Danmarks Statistik", bilag 2.

Eksempler på mikrodata

Nedenfor vises eksempler på mikrodata, der skal blive på forskermaskinen.

Tabel 1. nedenfor er et eksempel på data der indeholder mikrodata. Tabellen indeholder oplysninger om 12 personers køn, indkomst, bopæl, alder og en reference til personens barn. Disse oplysninger henviser direkte til et individ og skal blive på forskermaskinen.

Tabel 1. Eksempel på mikodata

PNR	KØN	INDKOMST	BOPÆL	ALDER	PNRB
1	M	1500000	København	40	15
2	M	1500	Aarhus	45	22
3	K	1000	Bornholm	50	37
4	M	500	Bornholm	50	65
4	M	250	København	40	87
5	M	150	Aarhus	20	
6	K	150	Odense	25	
7	M	750	Herning	35	19
8	K	500	København	60	74
9	M	250	Odense	65	74
10	K	150	Aarhus	20	
11	K	50	Bornholm	15	
12	M	0	København	10	

I tabel 2 nedenfor indeholder de samme oplysninger som tabel 1, men identifikationsvariablerne pnr og pnrB er fjernet, jf. nedenfor.

Tabel 2. Eksempel på mikrodata

KØN	INDKOMST	BOPÆL	ALDER
M	1500000	København	40
M	1500	Aarhus	45
K	1000	Bornholm	50
M	500	Bornholm	50
M	250	København	40
M	150	Aarhus	20
K	150	Odense	25
M	750	Herning	35
K	500	København	60
M	250	Odense	65
K	150	Aarhus	20
K	50	Bornholm	15
M	0	København	10

Oplysningerne i tabel 2 er også mikrodata, selv om variablerne der indeholder de afidentificerede personnumre er fjernet. Der er stadig tale om mikrodata, da oplysningerne kan henføres til et enkelt individ. De skal derfor også blive på forskermaskinen.

I tabel 3 nedenfor er al information fjernet fra filen i tabel 1, på nær det afidentificerede personnummer.

Tabel 3. Eksempel på mikrodata

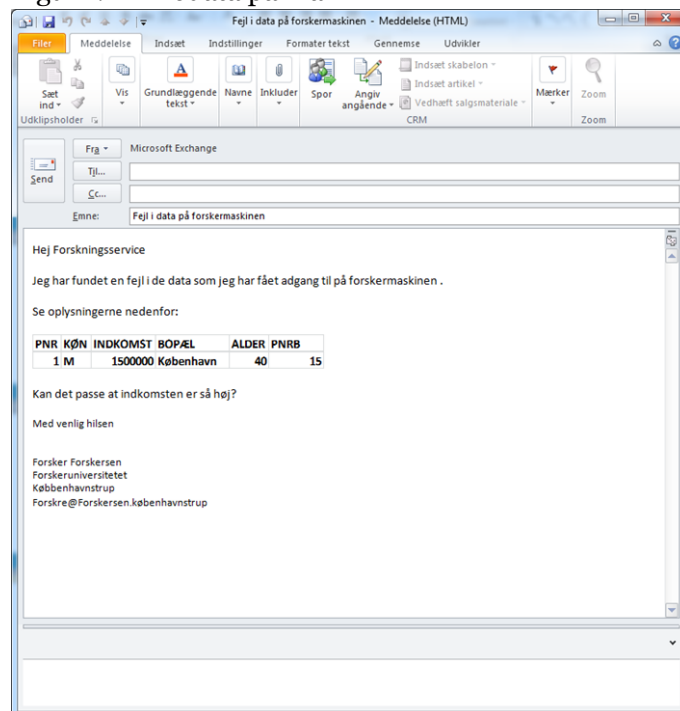
PNR
1
2
3
4
4
5
6
7
8
9
10
11
12

Det er heller ikke tilladt at hjemsende denne fil, da den også indeholder individdata. Det er uden betydning at alle de øvrige variabler er fjernet. Der er stadig tale om individdata, da oplysningerne kan henføres til et enkelt individ.

Al mikodata, uanset form, skal blive på forskermaskinen.

Der er heller ikke tilladt at sende mikrodata på mail – fx i forbindelse med fejlfinding. Det gælder også selv om filen sendes til en medarbejder i Forskningservice.

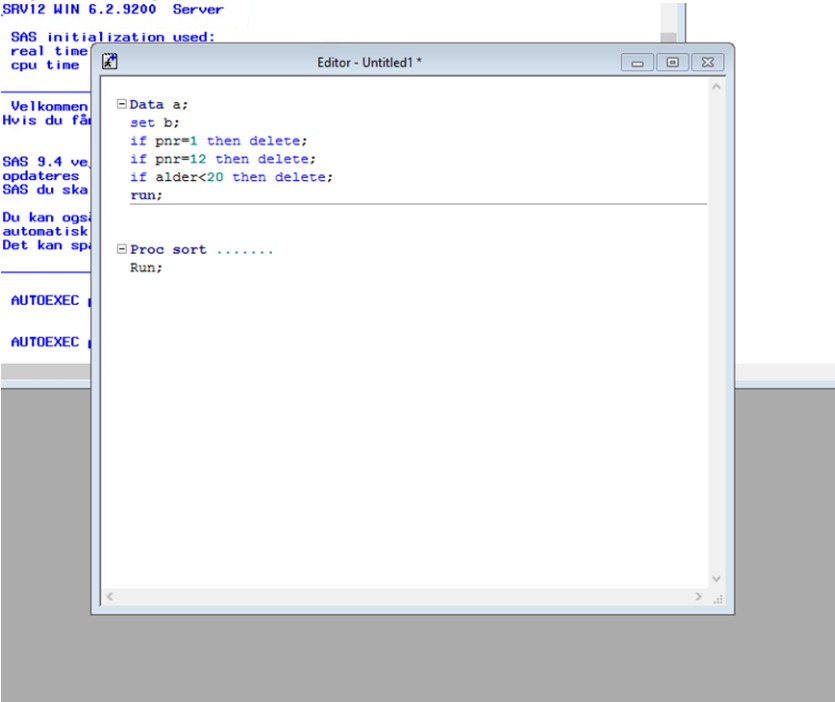
Figur 1. Mikrodata på mail

Hvis man konstaterer en fejl i de data man har fået leveret, eller har nogle konkrete spørgsmål til mikrodata, som man gerne vil vise et eksempel på, så skal man danne en fil og gemme den på forskermaskinen. Herefter skal man orientere FSE om hvor filen ligger – typisk henviser til den sti hvor filen er placeret. Herefter kan FSE gå ind på forskermaskinen og se filen. Herved sikres det at disse filer også bliver på forskermaskinen.

Man skal også være påpasselig med at hjemsende programmer fra forskermaskinen, da de også kan indeholde mikrodata, jf. eksemplet nedenfor:

Figur 2. Program der indeholder mikrodata.


```
SRV12 WIN 6.2.9200 Server
SAS initialization used:
real time
cpu time

Velkommen
Hvis du får

SAS 9.4 ve
opdateres
SAS du ska

Du kan ogs
automatisk
Det kan sp

AUTOEXEC
AUTOEXEC

Editor - Untitled1 *
Data a;
set b;
if pnr=1 then delete;
if pnr=12 then delete;
if alder<20 then delete;
run;

Proc sort .....
Run;
```

I programmet har man kodet afidentificerede personnumre direkte ind i programmet som man ønsker fjernet fra datasættet. Hvis et sådan program sendes hjem, så er det et brud med reglerne for hjemsendelse. Vær derfor varsom med at programmere sådanne oplysninger direkte ind i programmet. Anvend i stedet nogle generelle regler for at fjerne outliers i et datasæt fx hvis indkomsten er større eller lig med 1500000 etc. jf. tabel 1. Så undgår man at kode personoplysninger direkte i programmet.

Man må godt inkludere mikrodata i programmer, men så skal de blive på forskermaskinen og man udsætter sig for en øget risiko for databrud, hvis programmet senere fx overtages af en anden forsker og sendes hjem.

Procedurer og sanktioner ved et brud på datafortroligheden

Hvis et brud på datafortroligheden konstateres, så skelnes der mellem hjemsendelse af detaljerede tabeller og hjemsendelse af mikrodata.

Hvis vi konstaterer, at der er hjemsendt mikrodata, så lukker vi for institutionens adgang og følger proceduren beskrevet nedenfor.

Hvis vi konstaterer, at der er hjemsendt tabeller med mindre end tre observationer i cellerne, så lukker vi IKKE for adgangen, men kontakter forskeren for en redegørelse, vejleder forskeren i reglerne for hjemsendelse af data og lukker herefter sagen. Kun hvis der er tale om meget detaljerede tabeller som har karakter af mikrodata, dvs. langt de fleste celler indeholder 1-taller, så kan vi overveje at behandle sagen som en hjemsendelse af mikrodata.

Sanktioner rammer både den enkelte forsker og den autoriserede institution, der ejer et projekt

Kernen i forskerordningen er, at Danmarks Statistik autoriserer konkrete institutioner til at anvende data til nærmere afgrænsede analyseprojekter. Det er vigtigt, at vi kan have fuld tillid til de institutioner, vi autoriserer. Danmarks Statistik har et godt kendskab til de autoriserede institutioner, mens kendskabet til de enkelte forskere er langt bedre i de autoriserede institutioner end på Danmarks Statistik. Derfor er det afgørende vigtigt, at vi kan stole på, at institutionerne står 100 % inde for de forskere, som de ønsker at give adgang til deres projekter. Institutionerne skal stå inde for at de forskere, der arbejder på deres projekter har de nødvendige kompetencer, og at de er godt bekendt med reglerne om datafortrolighed mv.

I hver autoriseret institution er der derfor udpeget en ansvarlig chef, der har ansvaret for - og fører tilsyn med - at forskere og analytikere, der er tilknyttet deres projekter, er bekendt med Danmarks Statistiks datafortrolighedsregler.

Af de aftaler Danmarks statistik indgår med de autoriserede institutioner og deres forskere, fremgår det bl.a. at en alvorlig overtrædelse af datafortrolighedsreglerne vil medføre, at forskere, der overtræder reglerne kan udelukkes fra at anvende Danmarks Statistiks forskerordninger permanent eller i en periode. Ligeledes gælder det, at den institution, der ejer det konkrete projekt, kan blive udelukket fra at bruge ordningen. En overtrædelse af datafortrolighedsreglerne kan altså få konsekvenser både for den person, der overtræder datafortrolighedsreglerne og for de projekter og forskere, der er knyttet til den autoriserede institution, som ejer pågældende projekt. Begrundelsen for dette er, at en alvorlig overtrædelse af datafortrolighedsreglerne, tyder på, at den involverede autoriserede institution ikke har taget sit ansvar tilstrækkeligt alvorligt. Det er et problem for hele forskerordningen. Derfor er sanktionen ikke kun rettet mod den enkelte forsker, men mod den autoriserede institution, der har ansvaret for at pågældende forsker kender reglerne og efterlever reglerne.

Hjemsendelse af detaljerede tabeller

Ved hjemsendelse af tabeller hvor vi vurderer at der er fare for identifikation af enkeltindivider, bliver forskeren der har hjemsendt filen, samt den autorisationsansvarlige for den institution som forskeren er tilknyttet kontaktet og bedt om at sende en redegørelse for hjemsendelsen samt bekræfte, at filen er slettet. Ligeledes vil der blive bedt om en redegørelse for hvordan man fremadrettet vil undgå sådanne hjemsendelser. Ved enkeltstående overtrædelser vil det for forskeren og institutionen normalt ikke få konsekvenser for adgangen til mikrodata men ved gentagne regelbrud, hvor der er sendt tabeller hjem hvor der er fare for identifikation af enkeltpersoner, kan denne praksis føre til lukning for insti-

tutionens adgang til mikrodata og en videre behandling af sagen svarende til hjemsendelse af mikrodata.

Hjemsendelse af mikrodata

Hvis Danmarks Statistik konstaterer, at en forsker har hjemsendt mikrodata, lukkes der omgående for forskernes adgang til mikrodata og for samtlige projekter, der hører under den autoriserede institution, der ejer det projekt, hvorfra der er hjemsendt mikrodata. Hvis en forsker hjemsender mikrodata på et projekt, der ikke er ejet af vedkommendes egen institution, men af en anden autoriseret institution, lukkes der for den institution, der ejer projektet – ikke for forskerens egen institution. Det datasikkerhedsmæssige ansvar for en forsker påhviler altså den projektejende institution. For den forsker, der har hjemsendt mikrodata, lukkes adgangen til alle projekter uanset hvilken institution de hører under.

Derefter bliver forskeren der har hjemsendt filen, samt den ansvarlige for institutionens autorisationsaftale kontaktet. De bliver bedt om øjeblikkeligt, at slette samtlige filer der overtræder reglerne for hjemsendelse af mikrodata samt sende en bekræftelse på, at alle filer der overtræder reglerne er slettet. Dette gælder både data beliggende på harddiske, mail kontoer og hvor disse data ellers måtte være opbevaret.

Danmarks Statistik vil derudover udbede sig en redegørelse for regelbruddet, samt omfanget af hjemsendte filer der bryder reglerne. Ansvar for redegørelsens udarbejdelse påhviler den autorisationsansvarlige for institutionen. Efterfølgende vil Danmarks Statistik bede institutionen om snarest muligt at sende en plan for, hvordan den fremadrettet vil undgå yderligere regelbrud. Alle adgange vil forblive lukket indtil både redegørelsen og planen er modtaget.

Herefter beslutter Danmarks Statistiks direktion hvilken sanktion institutionen skal have. Sagsbehandlingen for kan tage op til 8 arbejdsdage.

Som udgangspunkt vil sanktionen være, at der lukkes for adgangen til mikrodata for alle forskere og projekter tilknyttet institutionen i minimum en måned, samt for den berørte forsker al adgang til mikrodata i samme periode. Ved gentagne brud vil adgangen blive lukket i en længere periode eller i særlig alvorlige tilfælde permanent.

Hvis forskeren selv gør Danmarks Statistik opmærksom på, at vedkommende har hjemsendt mikrodata, vil det blive betragtet som en formildende omstændighed, og det vil muliggøre at dataadgangen vil kunne åbnes igen, så snart Danmarks Statistik har fået klarhed over overtrædelsens omfang og karakter.

En vejledende oversigt over sanktioner fremgår af oversigten i Tabel 1.
Tabel 1. Vejledende oversigt sanktioner ved regelbrud.

		Sanktion mod institution			Sanktion mod forsker	
		1. gang for institution	2. gang for institution	Gentagne gange for institution	1. gang	Flere gange
Hjemsendelse af individdata						
a.	Teknisk uheld, uden vilje til at gøre dette	1 måneds karantæne for institution (kan være en formildende omstændighed hvis institutionen fx selv underretter om fejlen)	2 måneders karantæne for institution	3 måneders karantæne for institution	1 måneds karantæne fra alle forskningsprojekter (kan være en formildende omstændighed hvis institutionen fx selv underretter om fejlen)	3 måneders karantæne fra alle forskningsprojekter
b.	Bevidst handling, ville se på dem (fejlsøgning)	2 måneders karantæne for institution	3 måneders karantæne for institution	3 måneders karantæne for institution	2 måneders karantæne fra alle forskningsprojekter	Permanent udelukkelse
c.	Bevidst, forsøg på at identificere	3 måneders karantæne for institution	3 måneders karantæne for institution	Permanent udelukkelse	Permanent udelukkelse	Kan ikke forekomme
Password eller adgang videregivet af autoriseret person						
		1. gang for institution	2. gang for institution	Gentagne gange for institution	1. gang	Flere gange
a.	Sjusk	1 måneds karantæne for institution	2 måneders karantæne for institution	3 måneders karantæne for institution	1 måneds karantæne fra alle forskningsprojekter	3 måneders karantæne fra alle forskningsprojekter
b.	Med vilje	3 måneders karantæne for institution	3 måneders karantæne for institution	Permanent udelukkelse	3 måneders karantæne fra alle forskningsprojekter	Permanent udelukkelse

Hvis der sker brud på datafortroligheden

Hvis der ved en fejl sendes mikrodata eller detaljerede tabeller hjem så kontakt Danmarks Statistik hurtigst muligt.

Orienter altid snarest Danmarks Statistik ved et regelbrud

Beskriv i mailen hvornår data er sendt hjem samt omfanget af hjemsendelsen. Adgangen til mikrodata vil fortsat blive lukket og der skal sendes en redegørelse og plan for forebyggelse, men det betragtes som en formildende omstændighed, at institutionen selv rapporterer regelbruddet.

Orienteres der hurtigt om et regelbrud betragtes det som en formildende omstændighed

Gode råd

Nedenfor følger en liste med gode råd til hvordan man undgår brud på reglerne om datafortrolighed og datasikkerhed:

For forskeren, der har adgang til mikrodata:

1. Kontroller altid samtlige filer, der skal hjemsendes
 - a. Kontakt altid Forskningsservice i tvivlstilfælde
2. Begræns hjemsendelsen af filer til det mest nødvendige.
 - a. Er det fx nødvendigt at hjemsende programmer og logfiler?
– de opbevares sikkert under forskerordningen
 - b. Er det nødvendigt at hjemsende foreløbige resultater?

For den ansvarlige for autorisationen:

1. Lav en plan der sikrer at alle forskere er orienteret om reglerne vedrørende datafortrolighed og datasikkerhed under forskerordningen
 - a. Herunder også at både den sidst tilkomne og den udenlandske forsker har tilstrækkelig viden om reglerne!
 - b. At der i miljøet findes en kontaktperson ved tvivlstilfælde
2. At alle autoriserede forskere/analytikere du har ansvar for og har underskrevet forskeraftaler for kender proceduren ved et regelbrud
3. At alle autoriserede forskere er bekendt med de ”fælder” der kan være med at arbejde med mikrodata – fx at logfiler kan indeholde mikrodata
4. Lav evt. kontrolforanstaltninger ved hjemsendelse af resultater
5. Begræns evt. antallet af forskere pr. projekt, der må sende output hjem
6. Jævnligt at kontrollere at kun de relevante forskere har adgang til mikrodata til institutionens projekter og orientere Forskningsservice hvis forskere skal have deaktiveret deres adgang